

Затверджено Вченою радою
ОНУ імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 2016 р. № 4

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра історії та світової політики

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти бакалавр

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет міжнародних відносин, політології та соціології

(назва інституту, факультету)

2021-2022

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «**Міжнародні відносини та світова політика**» для спеціальності **292 Міжнародні економічні відносини**

Розробник: Кадук Наталя Іванівна – доцент кафедри історії та світової політики, кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії та світової політики

Протокол № 1 від "30" 08 2021 року

Завідувач кафедри Микола ШЕВЧУК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин, політології та соціології:

Протокол № 1 від "03" 09 2021 року

Голова НМК Олег ХОРОШИЛОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від "16" 08 2022р.

Завідувач кафедри Василь СТОЙКОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____) _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3,5 годин – 105 змістових модулів – 3 ІНДЗ* – презентації, реферати	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>292 Міжнародні економічні відносини</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	Дисципліна вільного вибору	
		Рік підготовки:	
		3-й	4-й
		Семестр	
		6-й	7-й
		Лекції	
		18 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	-
		Самостійна робота	
		69 год.	95 год.
		у т.ч. ІНДЗ: - 4 год.	
Форма підсумкового контролю: залік			

Робоча програма розроблена відповідно до освітньої програми підготовки **бакалавра спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини**.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в області міжнародних економічних відносин. Засвоєння даної дисципліни дасть можливість методологічно обґрунтувати та системно упорядкувати теоретичні уявлення фахівця як про міжнародні відносини, загалом, так і окремі їх сфери, зокрема.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» є теоретична база вивчення та осмислення міжнародних відносин та світової політики.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Навчальна дисципліна «Міжнародні відносини та світова політика» взаємопов'язана з такими дисциплінами як «Міжнародні економічні відносини», «Регулювання міжнародних економічних відносин», «Міжнародні організації», «Міжнародні економічні організації», «Країнознавство», «Теорія міжнародних відносин», «Політика європейської інтеграції», «Зовнішня політика України», «Національні інтереси та національна безпека України», «Україна у світовій спільноті» та ін.

Робоча програма навчальної дисципліни є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення підсумкового контролю у формі заліку.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів комплексних знань про теоретичні основи світової політики і міжнародних відносин, історію їх становлення і розвитку, економічні, політико-правові, військові, конфесійні та ін. компоненти світових політичних процесів.

Завданнями дисципліни є:

- ознайомити студентів з основними теоретичними питаннями міжнародних відносин і світової політики;
- сформулювати уявлення про основні закономірності розвитку сучасних міжнародних відносин;
- навчити аналізувати тенденції розвитку світової політики;
- розвинути здібності самостійного аналізу подій міжнародного життя і їх прогнозування.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

<i>Інтегральна компетентність (ІК):</i>	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також в процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
<i>Загальні компетентності (ЗК):</i>	
ЗК05	Здатність спілкуватися державною мовою, як усно так і письмово.
ЗК06	спілкуватися іноземними мовами.
ЗК08	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК10	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань / видів економічної діяльності).
ЗК11	Здатність працювати в команді.
<i>Спеціальні (фахові) компетентності (СК):</i>	
СК02	Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуваннями їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.
СК04	Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.
СК07	Здатність аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин, вміти здійснювати управління фінансовими та інвестиційними потоками підприємств у сфері міжнародного бізнесу.
СК09	Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.
СК11	Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.
СК15	Здатність застосовувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Очікувані результати навчання.

РН08	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі, та євроатлантичної інтеграції.
-------------	--

PH09	Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.
PH11	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.
PH14	Розуміти та застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин.
PH15	Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.
PH16	Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.
PH18	Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуваннями причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.
PH22	Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

В результаті вивчення курсу студент повинен

ЗНАТИ:

- зміст основних понять та категорій міжнародних відносин як галузі наукового знання;
- закономірності та головні тенденції світового політичного розвитку;
- особливості та основні напрями системного підходу до дослідження міжнародних відносин;
- зміст сучасних наукових поглядів на характер світової політики, на сучасне міжнародне становище та процеси, що відбуваються як на глобальному, так і на регіональному рівнях, в різних країнах та регіонах, основні тенденції та проблеми, які їй притаманні;

ВМІТИ:

- узагальнювати та систематизувати основні положення та висновки світової наукової думки про міжнародні відносини в умовах глобального розвитку;
- аналізувати особливості сучасної світової політики;
- застосовувати отримані знання для вирішення практичних завдань, пов'язаних із здійсненням зовнішньополітичного курсу України, зміцненням її міжнародного авторитету та позицій на світовій арені в рамках своєї професійної діяльності;
- оцінювати та прогнозувати конкретну ситуацію в міжнародних відносинах, світовій політиці з метою захисту державних інтересів та підвищення міжнародного авторитету України;
- збирати, узагальнювати та аналізувати міжнародну інформацію і давати оцінку міжнародної обстановки, подіям у внутрішньополітичному житті зарубіжних країн та їх зовнішньополітичної діяльності;
- на практиці застосовувати знання і навички у галузі міжнародних відносин, зовнішньої політики та дипломатії.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 36 аудиторних годин та 69 годин самостійної роботи, що становить 3,5 кредитів ЄКТС.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні засади дослідження міжнародних відносин та світової політики.

Тема 1. Міжнародні відносини і світова політика як наука та навчальна дисципліна.

Мета і основні завдання вивчення курсу. Методи дослідження міжнародних відносин і світової політики. Складності при визначенні об'єкту та предмету теорії міжнародних відносин. Об'єктно-предметне поле теорії міжнародних відносин: сучасне розуміння. Міжнародні відносини у системі суспільно-політичних наук. Сфера застосування результатів аналізу міжнародних відносин.

Міжнародні відносини як суспільне явище та політичний процес. Система категорій, що відображає міжнародну політику та міжнародні відносини. «Міждержавні відносини», «міжнародна система», «міжнародний порядок», «світова політика» як основні категорії науки про міжнародні відносини. Співвідношення категорій «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «зовнішня політика» і «світова політика». Природа, сутність, особливості міжнародних відносин, структура і закони розвитку світової системи. Види, типи та форми міжнародних відносин.

Тема 2. Основи напрями в теорії міжнародних відносин.

Міжнародні відносини в історії соціально-політичної думки. Класична школа в теорії міжнародних відносин. Політичний реалізм та його основні концепції. Політичний ідеалізм та його основні засади. «Великі дебати» в теорії міжнародних відносин. Неореалізм та неолібералізм. "Біхевіористична революція" та принципи модернізму. Теорія систем, теорія зв'язку, факторні теорії. Теорії міжнародного середовища. Теорії географічного детермінізму та геополітика. Марксизм і неомарксизм. Цивілізаційні теорії. Сучасні теорії міжнародних відносин (критицизм, соціологія міжнародних відносин, функціоналізм тощо).

Тема 3. Система і структура міжнародних відносин.

Поняття і структура міжнародних систем. Ієрархія міжнародних систем. Класифікація міжнародних систем Мортон Каплана. "Модель розривів" в системному підході Орана Янга. Класифікація міжнародних систем за Йоханом Галтунгом. Теорія цивілізаційних систем Дж. Моделскі. Взаємодії системи з її середовищем. Глобалізація міжнародного середовища.

Періодизація розвитку та основні характеристики міжнародних систем (довестфальський період, Вестфальська, Віденська, Версальсько-Вашингтонська, Ялтинсько-Потсдамська системи міжнародних відносин).

Тема 4. Учасники міжнародних відносин.

Міжнародний актор: підходи до визначення. Типи учасників міжнародних відносин: держави, міжнародні організації, суспільні групи, фізичні особи. Сутність і роль держави у сучасній політичній системі світу. Проблема державного суверенітету в контексті теорій глобалізації. Міжурядові організації як механізм регуляції міжнародних відносин. Неурядові учасники міжнародних відносин: міжнародні неурядові організації, транснаціональні корпорації, регіони та міста, індивіди.

Тема 5. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин.

Про зміст понять «мета» і «засоби». Стратегія як єдність цілей і засобів. Загальне уявлення про стратегію. Велика стратегія. Стратегії врегулювання криз. Стратегії миру. Стратегія і дипломатія.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин та світової політики

Тема 6. Міжнародна безпека.

Сутність поняття «безпека» та основні теоретичні підходи до її визначення. Міжнародні безпека та її особливості. Основні загрози міжнародній безпеці. Зміна середовища безпеки і нові глобальні виклики міжнародній безпеці. Механізми підтримання міжнародної безпеки. Нові концепції безпеки.

Тема 7. Етико-правові проблеми міжнародних відносин. Проблема «сили» в теорії міжнародних відносин.

Історичні форми й особливості регулятивної ролі міжнародного права. Особливості сучасного міжнародного права і його основні принципи. Концепція гуманітарного втручання. Взаємодія права й моралі в міжнародних відносинах. Співвідношення права, сили та етики у сучасних міжнародних відносинах. Поняття «сили» у міжнародних відносинах. «Фактор сили».

Тема 8. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання.

Сутність та функції міжнародного конфлікту. Структура конфлікту. Стадії розвитку конфлікту. Позитивні та негативні наслідки конфлікту.

Традиційна типологія конфліктів. Політичні, економічні та ідеологічні типи міжнародних конфліктів. Класифікація конфліктів за ознакою їх інтернаціоналізації, особливостями врегулювання та за засобами, що використовуються. Конфлікти інтересів, цінностей та ідентифікації. Поділ конфліктів на симетричні та асиметричні.

Питання врегулювання, розв'язання та запобігання міжнародних конфліктів. Види діяльності з підтримки міжнародного миру та безпеки. Роль переговорного процесу у врегулюванні конфліктів.

Тема 9. Міжнародне співробітництво.

Поняття і типи міжнародного співробітництва. Міждержавне співробітництво з позицій політичного реалізму. Теорія міжнародних режимів. Соціологічний підхід до аналізу міжнародного співробітництва. Співробітництво та інтеграційні процеси. Форми міжнародного співробітництва: історична ретроспектива та сучасність.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополлярності.

Тема 10. Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період.

Завершення “холодної війни”. Геополітичне значення зникнення наддержави і крах двополусної структури повоєнних міжнародних відносин. Значення незалежності України для Європи. Європейська та євразійська орієнтація на колишньому радянському просторі. Системоутворююча роль світових війн XX ст. Воєнний і силовий потенціал — головний вимір великодержавності. Завершення ери “холодної війни” і припинення існування “Ялтинсько-Потсдамського порядку”.

Дискусії щодо проблем міжнародних відносин після завершення «холодної війни». Концепція «кінця історії» Ф.Фукуями. Концепції «зіткнення цивілізацій». Геополітичні концепції З.Бжезинського. Світ-системний аналізу І.Валерстайна у сучасних міжнародних відносинах.

Тема 11. Нові параметри безпеки та розбросення в умовах постконфронтаційного порядку.

Ракетно-ядерна зброя в Україні, Білорусі та Казахстані й контекст нерозповсюдження ядерної зброї. Позиції США, Росії та України. Гарантії безпеки ядерних держав. Підписання договорів СНО-1 і СНО-2. Приєднання України до договору СНО-1. Проблема розширення

НАТО на Схід. Хартія Україна — НАТО. Взаємовідносини НАТО і НБСЄ. Перетворення НБСЄ на ОБСЄ. Заходи попередження розповсюдження звичайної зброї в багатополлярному світі.

Тема 12. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополлярності.

Ізраїльсько-палестинські переговори у 90-х роках ХХ ст. Нова фаза замкненого кола насильства в ізраїльсько-палестинській конфронтації на початку ХХІ ст. (2001–2002 рр.). Позиції США і Росії з близькосхідної проблеми. Програма ООН і МАГАТЕ з ліквідації зброї масового знищення в Іраку. Економічні санкції проти Іраку. Громадянська війна в Афганістані у 90-х роках ХХ ст. Рух талібан і вахабізм у системі світового тероризму. Курдське питання. Прагматичний підхід Китаю до країн Заходу в 90-х роках ХХ ст. Принцип “дві системи — одна держава” для вирішення проблеми Тайваню. Розвиток АСЕАН. Протистояння двох Кореї. КНДР і створення ракетного потенціалу. Створення Асоціації регіонального співробітництва в Південній Азії. Діяльність ОАД. Інтеграційні процеси НАФТА. Діяльність ОАЄ у нових умовах. Індія та Китай на міжнародній арені. Центральна-Східна Європа у нових умовах. Регіональні системи міжнародних відносин.

Тема 13. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин у ХХІ ст.

Тенденції формування багатополярного світу на порубіжжі ХХ–ХХІ ст. Політична глобалістика про цивілізаційну парадигму ХХІ ст. Моно- і багатополярна перспективи як нового світопорядку, так і зміни існуючих регіональних і створення нових субрегіональних комплексів. Перспективи перенесення центру протистояння Схід — Захід на лінію Південь–Північ. Дихотомія Європа і Євразія в системі міжнародних відносин ХХІ ст. Прагнення гуманізувати міжнародні відносини. Сучасні тенденції розвитку міжнародної системи захисту прав людини. Нові тенденції у зміні розкладу сил на міжнародній арені після трагічних подій 11 вересня 2001 р. у США. Проблема боротьби з міжнародним тероризмом. Трансформація міжнародних відносин в умовах глобалізації. Інтеграційні процеси в світі. Розширення ЄС та НАТО на сучасному етапі розвитку. Загострення проблеми забезпечення міжнародної та європейської безпеки в умовах сьогодення. ООН у світовому порядку ХХІ ст.: проблема ефективності. Подальше загострення глобальних проблем сучасності, можливості їх розвитку у ХХІ ст. та шляхи їх вирішення.

Тема 14. Україна в сучасних міжнародних відносинах та світовій політиці.

Основні віхи утвердження України як повноправного суб'єкта міжнародних відносин. Основні принципи, завдання та напрями зовнішньої політики України. Україна і міжнародні організації світового і регіонального рівнів. Курс України на інтеграцію в європейські та євроатлантичні структури. Участь українських військовослужбовців у миротворчих операціях. Роль українського чинника в системі стабільності та безпеки в Європі в умовах сьогодення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин								
	Усього	Денна форма			Заочна форма				
		у тому числі	л	п/с	ср	Усього	у тому числі		
							л	п/с	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дослідження міжнародних відносин та світової політики.									
Тема 1. Міжнародні відносини і світова політика як наука та навчальна дисципліна.	9	2	1	6	9	1	-	8	
Тема 2. Основні напрями в теорії міжнародних відносин.	9	2	1	6	9	1	-	8	

Тема 3. Система і структура міжнародних відносин.	9	2	2	5	9	1	-	8
Тема 4. Учасники міжнародних відносин.	9	1	1	7	9	1	-	8
Тема 5. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин.	9	1	1	7	9	-	-	9
Разом за змістовим модулем 1	45	8	6	31	45	4	-	41
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин та світової політики								
Тема 6. Міжнародна безпека.	7	1	1	5	7	1	-	6
Тема 7. Етико-правові проблеми міжнародних відносин. Проблема «сили» в теорії міжнародних відносин.	7	1	1	5	7	1	-	6
Тема 8. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання.	8	1	2	5	8			8
Тема 9. Міжнародне співробітництво.	8	1	2	5	8			8
Разом за змістовим модулем 2	30	4	6	20	30	2	-	28
Змістовий модуль 3. Глобалізація міжнародних відносин в умовах постбіполярності та багатополлярності.								
Тема 10. Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період.	6	1	-	5	6	-	-	6
Тема 11. Нові параметри безпеки та роззброєння в умовах постконфронтаційного порядку.	6	1	-	5	6	-	-	6
Тема 12. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополлярності.	6	1	2	3	6	1	-	5
Тема 13. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин у XXI ст.	6	1	2	3	6	1	-	5
Тема 14. Україна в сучасних міжнародних відносинах та світовій політиці.	6	2	2	2	6	2	-	4
Разом за змістовим модулем 3	30	6	6	18	30	4	-	26
Усього годин	105	18	18	69	105	10	-	95

ІНДЗ* – за наявності

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кіл-ть годин
1	Практичне заняття 1. Міжнародні відносини і світова політика як наука та навчальна дисципліна. Основи напрями в теорії міжнародних відносин.	2
2	Практичне заняття 2. Система і структура міжнародних відносин.	2
3	Практичне заняття 3. Учасники міжнародних відносин. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин.	2
4	Практичне заняття 4. Міжнародна безпека. Етико-правові проблеми міжнародних відносин.	2
5	Практичне заняття 5. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання.	2

6	Практичне заняття 6. Міжнародне співробітництво.	2
7	Практичне заняття 7. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополарності.	2
8	Практичне заняття 8. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин у XXI ст.	2
9	Практичне заняття 9. Україна в сучасних міжнародних відносинах та світовій політиці.	2
	Разом	18

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Види завдань	Кіл-ть годин
1	Тема 1. Міжнародні відносини і світова політика як наука та навчальна дисципліна.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	6
2	Тема 2. Основи напрями в теорії міжнародних відносин.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	6
3	Тема 3. Система і структура міжнародних відносин.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	5
4	Тема 4. Учасники міжнародних відносин.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	7
5	Тема 5. Цілі, засоби і стратегії учасників міжнародних відносин.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	7
6	Тема 6. Міжнародна безпека.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	5
7	Тема 7. Етико-правові проблеми міжнародних відносин. Проблема «сили» в теорії міжнародних відносин.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	5
8	Тема 8. Міжнародні конфлікти та шляхи їх урегулювання.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	5
9	Тема 9. Міжнародне співробітництво.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до	5

		практичного заняття підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	
10	Тема 10. Проблеми міжнародних відносин у пострадянський період.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	5
11	Тема 11. Нові параметри безпеки та роззброєння в умовах постконфронтаційного порядку.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	5
12	Тема 12. Особливості розвитку регіональних систем в умовах постбіполярності та багатополарності.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	3
13	Тема 13. Перспективи розвитку системи міжнародних відносин у XXI ст.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	3
14	Тема 14. Україна в сучасних міжнародних відносинах та світовій політиці.	Опрацювання додаткової літератури. Складання конспекту. Підготовка за переліком питань до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань.	2
	Разом		69

Питання для самостійної роботи

1. Порівняйте базові принципи класичного реалізму та ідеалізму.
2. Порівняйте класичний та сучасний етап реалізму.
3. Порівняйте основні течії неолібералізму.
4. Визначте основні регулятори міжнародних взаємодій в контексті основних теорій міжнародних відносин.
5. Визначте основних учасників міжнародних відносин в контексті теорій міжнародних відносин.
6. Витоки та періодизація процесу глобалізації.
7. Розвиток технологій як чинник посилення глобалізаційних процесів.
8. Наслідки глобалізації для сучасного світу. Антиглобалізм, його міжнародно-політичні аспекти.
9. Існує думка, що однополарність суперечить природі міжнародних систем. Чи згодні Ви з цим твердженням? Обґрунтуйте свою відповідь.
10. Проаналізуйте історичні типи систем міжнародних відносин – “європейський концерт” (Віденську), Версальсько-Вашингтонську та Ялтинсько-Потсдамську.
11. Подумайте, який тип міжнародної системи формується на сучасному етапі. Обґрунтуйте свою відповідь.
12. Прослідкуйте на прикладах взаємозв’язок інтересів та цілей суб’єктів міжнародних відносин.
13. З’ясуйте співвідношення понять «актор» та «суб’єкт» міжнародних відносин. Чи завжди учасник є суб’єктом в міжнародних відносинах. Аргументуйте свою думку прикладами.
14. З’ясуйте співвідношення понять «суб’єкт міжнародних відносин» та «суб’єкт міжнародного права».
15. Сучасна держава – відмираючий актор чи активний учасник міжнародних відносин?
16. Що відбувається з суверенітетом держави в умовах глобалізації?

17. Чим відрізняються сучасні підходи розуміння безпеки від традиційних?
18. Порівняйте режим колективної безпеки та режим безпеки на основі співробітництва.
19. Війна як вияв сили в міжнародних відносинах.
20. Тероризм як вияв насилля в світовій політиці. Особливості тероризму в сучасних міжнародних відносинах.
21. Технології та інформація як джерела сили та чинники її трансформації.
22. Як співвідносяться поняття «влада» і «сила»?
23. Які причини зумовлюють зростання ваги співробітництва у міжнародних процесах.
24. Визначіть особливості протікання сучасних конфліктів.
25. Визначіть особливості переговорів в умовах конфлікту та співробітництва.
26. Заходи попередження розповсюдження звичайної зброї в багатополлярному світі.
27. Нові обриси системи міжнародної та європейської безпеки на межі 80–90-х років ХХ ст.. Трансформація НАТО.
28. Ізраїльсько-палестинські переговори у 90-х роках.
29. Позиції США і Росії з близькосхідної проблеми.
30. Економічні санкції проти Іраку.
31. Громадянська війна в Афганістані у 90-х роках
32. Прагматичний підхід Китаю до країн Заходу в 90-х роках.
33. Політична глобалістика про цивілізаційну парадигму ХХІ ст.
34. Гуманізація міжнародних відносин.
35. Подальше загострення глобальних проблем сучасності й можливості їх розвитку у ХХІ ст.
36. Проблема недопущення третьої світової війни та роль у цьому процесі превентивної дипломатії.
37. Нові тенденції у зміні розкладу сил на міжнародній арені після трагічних подій 11 вересня 2001 р. у США.
38. Зовнішньополітичні пріоритети України.
39. Україна в новому світовому порядку. Геополітичні інтереси України.
40. Міжнародний імідж України та фактори, що його детермінують.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання

(підготовка **реферату або презентації Microsoft PowerPoint**(за вибором студента))

1. Системний підхід до аналізу міжнародних відносин.
2. Типологія міжнародних систем.
3. Цивілізаційний підхід до вивчення міжнародних відносин.
4. Типологія інтеграційних співтовариств у сучасному світі.
5. Стилi ведення міжнародних переговорів.
6. З.Бжезинський/ Г.Кісінджер/ Р.Арон/ Ф.Фукуяма/ С.Хантингтон про природу сучасних міжнародних відносин (на прикладі рекомендованих праць).
7. Глобалізація основних проблем людства та їх політичний зміст.
8. Україна у процесі ядерного роззброєння.
9. Особливості міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації.
10. Характеристика інтеграційних процесів в різних регіонах сучасного світу (на вибір).
11. Глобалізація як провідна тенденція розвитку світового співтовариства.
12. Прояви процесу глобалізації у різних сферах життєдіяльності суспільства (економіка, політика, безпека, культура, тощо).
13. Наслідки процесу глобалізації для України.
14. Національна держава та суверенітет в умовах глобалізації.
15. Трансформація системи європейської безпеки в епоху глобалізації.
16. Особливості глобальних загроз міжнародній безпеці в епоху глобалізації.
17. Роль і місце БРІКС в сучасній системі міжнародних відносин.

18. Проблема реформування ООН в умовах сьогодення.
19. Проблема світового тероризму на порубіжжі XX–XXI ст.
20. Характеристика ЄС як світового гравця на міжнародній арені.
21. Еволюція взаємин ЄС та США в системі міжнародних відносин.
22. Копенгагенські критерії (1993 р.) як вимоги до членства в ЄС.
23. Поточна стратегія розширення ЄС.
24. Політичні наслідки розширення ЄС 2004 – 2007 років.
25. Інтеграційні формати співпраці європейських держав поза членством в ЄС (Норвегія, Швейцарія, Ліхтенштейн, Ісландія).
26. Процедура вступу до Європейського Союзу.
27. Спільна зовнішня політика та політика безпеки ЄС: інституційно-правове забезпечення.
28. Відносини Україна – Європейський Союз. Політика європейської інтеграції України.
29. Участь України в Європейському Енергетичному Співтоваристві.
30. Вгехіт: наслідки та перспективи подальшого розвитку інтеграційних процесів в Європі.
31. Основні етапи та перспективи розширення НАТО. Критерії членства в НАТО.
32. Відносини Україна – НАТО. Політика євроатлантичної інтеграції України.
33. Роль і місце США в сучасній системі міжнародних відносин.
34. Роль і місце КНР в сучасній системі міжнародних відносин.
35. Роль і місце Японії в сучасній системі міжнародних відносин.
36. Роль і місце Великої Британії в сучасній системі міжнародних відносин.
37. Демократизація як глобальна тенденція світового розвитку.
38. Проблема відносин «Північ-Південь» в сучасній системі міжнародних відносин.
39. Економічна складова сучасної світової політики.
40. Моральні традиції в міжнародних відносинах і світовій політиці.

9. Методи навчання

Методи навчання, які використовуються, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти з метою ефективного розв'язання навчально-виховних завдань, а саме:

- *словесні*: лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії), розповідь, пояснення, бесіда, аналіз ситуацій, опитування;
- *наочні*: використання мультимедійних презентацій, мап, схем; презентація студентами результатів власних досліджень;
- *практичні*: практичні заняття, ділові та рольові ігри; різнотипні індивідуальні та групові завдання, робота в малих групах, індивідуальна дослідницька робота під час виконання творчого завдання, виконання тестових завдань, складання термінологічних словників і таблиць, підготовка рефератів та доповідей, самостійна робота з першоджерелами, міжнародними документами та науковою літературою.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний та періодичний контроль знань студентів здійснюється на практичних заняттях, консультаціях та частково на лекціях і має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми, а також їх готовність до виконання конкретних завдань.

Завдання поточного контролю зводяться до того, щоб: виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається; визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення; виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі; виявити рівень опанування навичок

самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку; стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Методами контролю є:

- Контроль ведення конспекту лекцій та оцінювання роботи студентів під час лекцій;
- Контроль підготовки та оцінювання активності студентів під час практичного заняття;
- Контроль виконання самостійної роботи;
- Контроль виконання ІНДЗ;
- Тестовий поточний контроль.

Підсумковий контроль. Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни здійснюється за накопичувальною системою оцінювання у формі заліку. Загальну кількість балів (100 бальна система) студент отримує шляхом складання балів за окремі види навчальних завдань.

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Бали
Робота під час практичних занять, над аналітичними завданнями, індивідуальними або груповими завданнями тощо.	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури; здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку.	10
Робота індивідуальними навчально-дослідними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти коли зміст відповідає темі і розкриває її повною мірою, структура роботи та її оформлення відповідають встановленим вимогам; під час презентації, чітко та стисло викладено основні результати дослідження, використано ілюстративний матеріал, надано повні та обґрунтовані відповіді на питання.	10
Тестування до окремих тем	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу	0,5

11. Питання для підсумкового контролю

1. Політична наука та теорія міжнародних відносин: проблеми розмежування предметного поля.
2. Класифікація теорій міжнародних відносин.
3. Системний підхід в теорії міжнародних відносин.
4. Поняття та особливості міжнародних відносин.
5. Види та форми міжнародних відносин.
6. Системність та глобальність міжнародних відносин.
7. Поняття суб'єктності в міжнародних відносинах. Типологія суб'єктів міжнародних відносин.
8. Поняття «актор», «суб'єкт» та «учасник» в міжнародних відносинах.
9. Інтерес в міжнародних відносинах: сутність, типологія, ієрархія.
10. Сила та вплив як сутнісна характеристика міжнародних відносин. Елементи сили.
11. Глобалізація як закономірність розвитку міжнародних відносин
12. Суть, джерела, передумови глобалізації.
13. Принципи ідеалізму в теорії міжнародних відносин. Ідеалізм в політичній практиці.
14. Неолібералізм та його відмінність від класичного ідеалізму.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни:

- Робоча програма навчальної дисципліни;
- Силабус;
- Навчально-методичні матеріали для лекцій, конспекти (тексти, схеми) лекцій;
- Мультимедійні презентації;
- Плани практичних занять;
- Методичні вказівки (рекомендації) щодо самостійного вивчення дисципліни;
- Навчально-методичні матеріали для поточного, періодичного і підсумкового контролю.

З вищезазначеними навчально-методичними матеріалами можна ознайомитись у Google Класі за посиланням: <https://classroom.google.com/c/NTk5MTg4MzYxODI2?cjc=rbtn3er>

14. Рекомендована література

Основна література:

1. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянюк та ін. / за заг. ред. Г.П.Ситника. – Київ : НАДУ, 2016. – 784 с. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/Navchalniy-posibnik-GPNB.pdf>
2. Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір : підруч. ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. І. В. Алексеєнко / І. В. Алексеєнко, А. І. Курас, А. Х. Маргулов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 164 с.
3. Єремєєва І. А. Теорії цивілізацій та міжнародні конфлікти : підруч. / І. А. Єремєєва. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 144 с.
4. Ігнат'єв П.М. Геополітичні та гео економічні інтереси у світовій політиці: Підручник. – Чернівці-Київ: Книги-XXI, 2014. – 364 с.
5. Історія міжнародних відносин : підруч. / І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов , І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с.
6. Кондратенко О. Ю. Зовнішня політика України 1991–2021 рр.. *Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми*. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. С.81-138. URL: <https://ipiend.gov.ua/wpcontent/uploads/2020/11/politychnyi protses u nezalezniy ukraini.pdf>

7. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. – 328 с.
8. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 201 с.
9. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / В. А. Манжола, В. Ю. Крушинський, С. П. Галака та ін. – К. : Знання, 2014. – 662 с.
10. Міжнародні системи та глобальний розвиток : підручник / за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжолі. 2-ге вид, перероб. і доповн. – К. :Знання, 2014. – 526 с.
11. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914–2014 років: навчальний посібник Миколаїв: Іліон, 2014. – 243 с.
12. Соснін О.В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навчальний посібник К.: Видавництво «Коло», 2015. – 520 с.
13. Суб'єктність України в сучасному світі: оцінки, стратегії, прогнози. Аналітична доповідь. / за ред. О.М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 88 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/subiektnist_ukrainy.pdf
14. Україна у світовій політиці: конспект лекцій / укладачі: С. М. Король, М. С. Назаров, В. О. Дементов. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 140 с. URL: <https://core.ac.uk/reader/231761430>
15. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України : підручник / Л.Д.Чекаленко . – Київ : LAT і К, 2015 . – 478 с.

Додаткова література:

1. Александров О.С. Развитие спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу. Перспективи для України URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2017-08/Aleksandrov-91492.pdf>
2. Американсько-японський безпековий альянс: на що варто звернути увагу в Україні. Аналітичний коментар / Бонджі Охара. Березень, 2021. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Policy-comment-ukr_web.pdf
3. Белей С.І. Особливості держав середньої сили як суб'єкта міжнародних відносин *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. № 8. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2590/2298
4. Белоусова Н.Б. «Розумне» лідерство Сполучених Штатів Америки *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. №5 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2509/2239
5. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / Пер. з англ. – Львів: Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
6. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 203 с.
7. Валігура Н. Ю. Стратегія та доктрина зростання китайського впливу в світі *Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Вип.5. С. 43-51. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8261/>
8. Веселовський А. І., Александров О. С., Орлик В. В. Вплив пандемії COVID-19 на розвиток глобальних процесів розвитку системи міжнародних відносин URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/covid-i-globalni-procesy-1.pdf>
9. Власов В.Г. Зміст і механізми зовнішньої політики сучасної держави *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. №8. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2570/2279

10. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин / Р. В. Вовк. – К. : Знання, 2012. – 246 с.
11. Гавінська І.-М. С. Співробітництво Великої Британії та Європейського Союзу після Брекзиту: умови та перспективи *Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Вип.5. С. 127-133. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8271/>
12. Головченко В.І. Конфліктний і конструктивний потенціали взаємодії китайського та індійського полюсів сили *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. №5. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2504/2234
13. Грубінко А.В. Велика Британія в системі європейської зовнішньої і безпекової політики (1990-2016 рр.): монографія. Тернопіль: Вектор, 2017. с.
14. Грубінко А.В. Європейський Союз після Brexit: продовження історії Моногр. / А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. 258 с.
15. Денисюк С. Г., Бобрук А. М. Сучасна світова політика: аналіз ресурсів впливу *Політичне життя*. 2016. №1-2. С. 114-118. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/2685>
16. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення. : монографія / Криштанович М.Ф., Пушак Я.Я., Флейчук М.І., Франчук В.І. – Львів : Сполом, 2020. – 418 с. URL: http://nbuviar.gov.ua/images/nak_mon_partneriv/Dergavna_polituka_zabezpechennya_nacionalnoi_b_ezpeku_Ukrainu.pdf
17. Дирда А. О. Особливості формування нейтралітету у зовнішній політиці європейських країн *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. №125. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2659/2363>
18. Досвід врегулювання конфліктів у світі. Уроки для України : Інститут світової політики / [К. Зарембо, Д. Гайдай, Л. Літра, О. Лимар, Я. Литвиненко, І. Мединський]. Київ. 2016. URL: http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Conflict-_Lessons-for-Ukraine_01-36_ukr.pdf
19. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших днів / Пер. з фр. — Київ: Основи, 1995.
20. Економічні інтереси України на тлі суперечностей у геополітичному трикутнику США– Китай–ЄС Аналітична записка / Тетяна Зосименко. 2021. 25 с. URL: http://prismua.org/wp-content/uploads/2021/09/EU_china_usa.pdf
21. ЄС та конфлікти на території Східного партнерства: уроки для України. *Аналітична записка* / Г. Максак. К. 2020. 20 с. URL: http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/EaPCConflicts_Prism_ua.pdf
22. Забезпечення національної безпеки України в умовах входження України до Європейського та Євроатлантичного просторів: монографія / В. І. Абрамов, С. О. Борисевич, А. В. Дацюк, Р. Р. Марутян та ін.; за заг. ред. Ю.В. Мельника, Л. М. Шипілової. Київ: НАДУ, 2019. – 110 с. URL: <http://academy.gov.ua/eu/pages/dop/9/files/99d695aa-1c48-4439-be82-328073ac9129.pdf>
23. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу *Інвестиції: практика та досвід*. 2020 № 13—14. С. 103-109. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13-14_2020/18.pdf
24. Зайцева М.В. Концепції впливу глобалізації на міжнародні відносини *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. № 9. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2670/2374
25. Інтеграційні процеси в Азії та Африці як складова світового історичного розвитку (кінець ХХ – початок ХХІ століття) : монографія / за заг. ред. В.О. Шведа, пер. англ. Прип'ік Є.О., Кравченко М.В. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2022. 285 с.
26. Карпенко О. В. Забезпечення національної безпеки в контексті участі України в діяльності міжнародних організацій. *Політичне життя* 2020. №2. С. 118-124.

27. Кожемякіна Т. В., Романченко Н. В. Ключові гравці та процеси глобального світу: сучасні трансформації *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2018. Том 3. Вип. 1. С. 56-62. URL: <http://spne.ukma.edu.ua/article/view/150581>
28. Копійка В. В. Зовнішньополітичні стратегії США у глобальному світі: тенденції і перспективи *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. №5 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2494/2225
29. Крушинський В.Ю. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин: факти, події, коментарі : навч. посіб. / В. Ю. Крушинський, В. А. Манжола ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - 2-ге вид., випр. - Київ : Київський університет, 2015. - 195 с.
30. Лісовський П. М. Людина XXI століття в міжнародних відносинах: дипломатична логіка гри. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2018. Вип. 134. С.16-26.
31. Літвін В.А. Сучасні концепції національних інтересів у контексті зовнішньої політики держав *Політичне життя*. 2018. №3. С. 129-134. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5965>
32. Макаренко Є.А., Погорська І.І., Рижков М.М., Чекаленко Л.Д. Америка і Європа у сучасних міжнародних трансформаціях: монографія К.: Центр вільної преси, 2014. – 472 с.
33. Мануїлова К. В. Економічні санкції як інструмент зовнішньої політики *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. № 122. Том 2. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2466/2198>
34. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський ; за ред. В. А. Манжоли. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. - 863 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk804244.pdf>
35. Мітрофанова О. О. Стратегічне партнерство зі США провідних європейських акторів *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. №120. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2348/2084>
36. Морозюк, А. В. Інтереси Китаю в Центральній Азії на сучасному етапі *Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Вип. 5. С. 267-277. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8288/>
37. Орлик В. В. Чотиристоронній діалог з питань безпеки (QUAD) як новий формат партнерства в Індо-Тихоокеанському регіоні URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-02/quad1.pdf>
38. Ощипок І. Ф. Особливості трансформації державного суверенітету в постбіполярній міжнародній системі *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2016. № 127. Том 2. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/3018/2707>
39. Поглиблення відносин між ЄС та Україною. Що, чому і як? / за ред. М. Емерсона та В. Мовчан ; Центр європейських політ. досліджень та Ін-т економ. досліджень та політ. консу- льтацій. - вид. 2-ге. - Київ : [б.в.], 2018. - 276 с.
40. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
41. Рижков М.М., Зайцева М.В. Взаємодія країн БРІКС у постбіполярному світі: монографія К.: Центр вільної преси, 2017. – 234 с.
42. Розвиток спільної зовнішньої і безпекової політики Європейського Союзу. Перспективи для України: аналітична записка. – К.: НІСД, 2017. URL: www.niss.gov.ua/articles/2672.
43. Самойлов О.Ф. Глобалізація як культурно-історичне явище (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) К.: КиМУ, 2015. – 282 с.
44. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 448/2021 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
45. Сучасний стан і перспективи розвитку й трансформації Північноатлантичного альянсу : аналіт. доп. / В. Кравченко, В. Орлик, М. Замікула, В. Ярмоленко, О. Давимука ; за

заг. ред. М. Паламарчука та О. Александрова. – Наук. електрон. вид. – Київ : НІСД, 2021. – 36 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-12/blok_nato.pdf

46. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монографія / За ред. І.М.Посохова, П.Г. Перерви, О.Д. Матросова, В.Г. Дюжева, В.О. Матросової. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – 450 с.

47. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, Європейським союзом та його державами – членами, з іншої сторони. Офіційний сайт Комітету ВРУ з питань європейської інтеграції. URL: <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/doccatalog/document?id=56219>

48. Україна і країни Східної, Південно-Східної та Південної Азії: підсумки 2020 року та перспективи розвитку : аналіт. доп. / [Гончарук А. З., Дроботюк О. В., Кіктенко В. О. та ін.] ; за заг. ред. О. В. Литвиненка – Київ : НІСД, 2021. – 45 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_12_2021.pdf

49. Фесенко М. В. Боротьба США та Китаю за глобальне лідерство у XXI ст. *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"* 2015. № 6. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2554/2263

50. Фесенко М. Трансформація суверенітету в умовах формування нового міжнародного порядку. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини.* 2016. №1(44/45). С.36-42

51. Фесенко М.В. Глобальні політичні трансформації світової системи *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2017. № 13. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3012/2701

52. Хартія стратегічного партнерства Україна – США від 10 листопада 2021 року URL : <https://mfa.gov.ua/news/hartiya-strategichnogo-partnerstva-ukrayina-ssha>

53. Шаповалова О. І. Структурні параметри постбіполярної системи міжнародних відносин *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* 2014. № 119. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2268/2040>

54. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія / О. М. Шаров ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ : НІСД, 2019. – 560 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/sharov_monografiya_ekonom_diplomatiya_print_new.pdf

55. Шевченко О. В. Наукова думка про дослідження глобальних проблем людства *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* 2018. Вип.134. С.27-40.